JAARVERSLAG 2021

Voetgangersbeweging vzw
Algemene Vergadering 25/06/2022

INHOUD

1 Secretariaat 4

1.1 Personeel 5
1.2 Maatschappelijke zetel 5
1.3 Lidmaatschappen van derden organisaties 5

2 Voetgangersbeweging 6

2.1 Context/aanleiding 7
2.2 Beleid en media 8
2.3 Co-creatieve begeleidingstrajecten 10
2.3.1 Wachtebeke 10
2.3.2 Heusden-Zolder 11
2.3.3 Wevelgem 11
2.3.4 HOGENT 12

3 Infopunt Publieke Ruimte 13

3.1 Organisatie en doelstellingen 14
3.2 Projecten in eigen beheer 16
3.2.1 Congres en Forum Publieke Ruimte 16
3.2.2 Prijs Publieke Ruimte 2021 en Publieksprijs Publieke Ruimte 2021 17
3.2.3 Project Force 17
3.2.4 Mobipunten – Hoppinpunten 18
3.2.5 Campagne Zomerstraten 18
3.2.6 Publicaties 19
3.2.7 Communicatie 20
3.2.8 Databank Publieke Ruimte 22
3.3 Opdrachten voor derden 23
3.3.1 Zilveren Linten 23
3.3.2 Ontwerpwijzer Hoppinpunten 24
3.3.3 Opmaak verantwoordingsnota's VVR Leuven 24
3.3.4 Ondersteuning en opmaak Hoppin voor Stad Leuven 24
3.3.5 Ondersteuning bij ontwerp Hoppinpunten Pajottenland 26
3.3.6 Verover de straat 27
3.3.7 Voetgangersnetwerken en combimobiliteit 28
3.3.8 Representatie en ondersteuning externe adviesorganen 28
3.4 Ledennetwerk 29
3.4.1 Ambassadeurs Publieke Ruimte 29
3.4.2 Lidmaatschap voor gemeenten 29
3.4.3 Lidmaatschap Partner Publieke Ruimte 29

4 Octopusplan 30

4.1 Organisatie en doelstellingen 31
4.2 Campagnes 31
4.2.1 Strapdag 32
4.2.2 Flitscampagne 34
4.2.3 Verkeerstelling@school 35
4.2.4 Parkourcampagne 36
4.2.5 Paraat voor de schoolstraat 37
4.3 Educatie 37
4.3.1 Octopusverkeersland 37
4.3.2 Praktijksessie dode hoek 37
4.4 Leden 38
4.4.1 Octopusscholen 38
4.4.2 Octopusgemeenten 38
4.5 Begeleiding 39
4.5.1 Routekaarten 39
4.6 Omgeving 39
4.6.1 Samenwerking met gemeente Kortenberg 39
4.6.2 Samenwerking met gemeente Berlare 40
4.6.3 Samenwerking met samenwerkingsverband Neteland 40
4.6.4 Samenwerking met Herenthout 40
4.7 Communicatie 41
4.7.1 www.octopusplan.info 41
4.7.2 Nieuwsbrief 41
4.7.3 Sociale media 41
4.7.4 Helpdesk 42
4.7.5 Andere samenwerkingsverbanden 42
4.7.6 Studiedagen/webinars 42

1. SECRETARIAAT

Secretariaat **4**

1.1 Personeel 5
1.2 Maatschappelijke zetel 5
1.3 Lidmaatschappen van derden organisaties 5

1.1 Personeel

Tom Dhollander
periode: januari-december 2021 (sinds 2003)

Eva Nys
periode: januari-december 2021 (sinds 2016)

Niels Linhart
periode: mei-december 2021

Jan Vilain
periode: januari-december 2021 (sinds 2006)

Antonie van Loon
periode: januari-december 2021 (sinds 2016)

Maxine Ketele
periode: juni-december 2021

Kelly Thierens
periode: januari-december 2021 (sinds 2011)

Naomé Carmeliet
periode: januari-december 2021 (sinds 2018)

Nina Meyer
periode: januari-juni 2021 (student)

Lieve Snoeckx
periode: januari-december 2021 (sinds 2012)

Floor Van Damme
periode: maart-december 2021

1.2 Maatschappelijke zetel

Het secretriaat is gevestigd te Antwerpen-Berchem in de Diksmuidelaan 303.

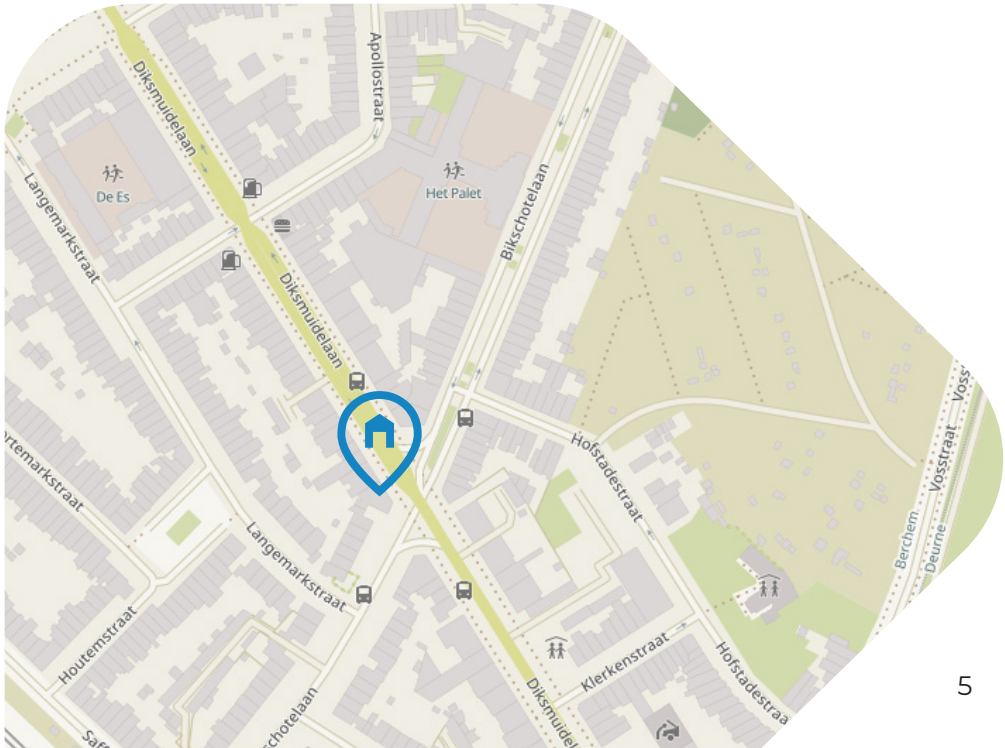

Figuur 1: Adres secretariaat op de kaart

1.3 Lidmaatschappen van derden organisaties

- IFP (International Federation of Pedestrians) - lid
- FEPA vzw (Federation of European Pedestrians Associations) – bestuurslid
- Komimo vzw / Netwerk Duurzame Mobiliteit – lid
- Trage Wegen vzw – lid
- Bond Beter Leefmilieu vzw – lid
- Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning (VRP vzw) – lid
- Sociare vzw - lid
- MORA – Vlaamse Mobiliteitsraad (voorzitterschap commissie personenvervoer – Mark Keppens)
- Vlaams Forum Verkeersveiligheid
- Mobipunt vzw (stichtend lid en bestuurslid)
- Preventieplatform Gezondheid (lid)
- Netwerk Natuur en Gezondheid (partner)

2. VOETGANGERSBEWEGING

Voetgangersbeweging 6

2.1 Context/aanleiding 7
2.2 Beleid en media 8
2.3 Co-creatieve begeleidingstrajecten 10
2.3.1 Wachtebeke 10
2.3.2 Heusden-Zolder 11
2.3.3 Wevelgem 11
2.3.4 HOGENT 12

voetgangers beweging

2.1 Context/aanleiding

De Voetgangersbeweging wil dat meer mensen te voet (kunnen) gaan voor dagelijkse korte verplaatsingen. We vragen aandacht voor de kwaliteit en veiligheid van de dagelijkse routes die mensen te voet afleggen. Bovendien wil de Voetgangersbeweging de actieradius van voetgangers vergroten en te voet gaan expliciet promoten als essentieel en volwaardig onderdeel van de verplaatsingsketen. Iedereen is voetganger. Omdat te voet gaan meer is dan een verplaatsing willen we het belang van te voet gaan en van kwaliteitsvolle voetgangersvoorzieningen voor een duurzame en zorgzame samenleving onderstrepen.

Momenteel werkt de Voetgangersbeweging vzw voornamelijk via haar twee deelwerkingen Infopunt Publieke Ruimte (IPR) en Octopusplan. Met IPR richten we ons tot het lokale en bovenlokale bestuurlijk niveau, naar ondernemingen, opleidings- en onderzoeksinstellingen, (vak) organisaties en iedereen die professioneel of beleidsmatig betrokken is bij de totstandkoming van openbare ruimten. Met Octopusplan richten we ons op scholen, kinderen en jongeren. Met de nieuwe campagne '#iedereenvoetganger' richten we onze pijlen meer op individuele burgers, maar ook op bestuurlijk niveau en politiezones met als boodschap het belang van voetgangers. Dit onderstreept de naam van de vzw en verbindt de beide deelwerkingen en hun doelstellingen.

2.2 Beleid en media

De Voetgangersbeweging tracht de situatie voor voetgangers in België te verbeteren. Dit doet zij door verschillende strategieën, projecten en campagnes te ontwikkelen. Een van deze strategieën is het uitwerken en verspreiden van beleidsstandpunten. Op dit vlak hebben we als organisatie nog een groeipad af te leggen, maar ook in 2021 trachtten we ons steentje bij te dragen aan voor ons belangrijke topics.

DeMorgen.

IN HET NIEUWS | MENINGEN | POLITIEK | BETER LEVEN | TV & CULTUUR | VOOR U UITGELEGD | TECH & WETENSCHAP | SPORT

Opinie Tom Dhollander

‘Moeten zware vrachtwagens überhaupt toegang krijgen tot het centrum van de stad?’

Figuur 2: Tom Dhollander schreeef een opinistuk voor de Morgen in het kader van een dodelijk ongeval in Antwerpen.

Coalitie met 7 organisaties o.l.v. BOS+, indiening verzoekschrift Grondwettelijk Hof

Door een aanpassing van het Burgerlijk Wetboek was de toekomst van heel wat bomen op het openbaar domein plots onzeker geworden. Zo zouden straatbomen op minstens twee meter van de perceelsgrens moeten staan, en zouden buren overhangende takken kunnen snoeien en doorschietende wortels kunnen afhakken. Omdat dat een ramp zou zijn voor vele straatbomen, trokken zeven verenigingen, waaronder BBL, naar het Grondwettelijk Hof. Onze vordering werd verworpen, maar toch heeft het Grondwettelijk Hof in haar interpretatie van de nieuwe regels de ergste uitwassen uitgesloten. Bovendien laat het Hof de deur open voor de Vlaamse regering om straatbomen via een decreet beter te beschermen.

Verkeersveiligheid: vrachtwagens in de stad

Helaas is het een jaarlijks terugkerend fenomeen. Naar aanleiding van enkele ongevallen met vrachtwagens in Antwerpen waarbij enerzijds 2 kinderen verongelukten onder de wielen van een vrachtwagen bij het oversteken van een zebrapad en anderzijds 2 voetgangers werden doodgereden op het stationsplein (voetgangerszone!) in Berchem, pleitte de Voetgangersbeweging om vrachtverkeer in de stad te verbieden of minstens beter te reglementeren. Het is frustrerend dat er steeds even wat commotie ontstaat, maar dat er de week nadien wordt overgegaan tot de orde van de dag zonder dat er fundamentele acties wordne ondernomen.

Micromobiliteit

Steden worden tegenwoordig overspoeld door deelsteps, -fietsen en brommers. Voor deze vervoerswijzen is er nog geen afdoende reglementering waardoor er heel wat problemen ontstaan. Steps worden roekeloos achtergelaten op loopzones, vaak rijden zij te snel over voetpaden. De Voetgangersbeweging pleit voor een aangepast regelgeving. Het ziet er naar uit dat deze er in 2022 zal komen.

Trajectcontrole as a service

Om de verkeersveiligheid te verbeteren sluiten sommige lokale besturen contrcten af waarbij zij hun trajectcontroles uitbesteden aan privé-firma’s. Op zich is dit niet verkeerd omdat de gemeenten vaak aan capaciteit, geld en knowhow ontbreekt om zelf trajectcontroles uit te voeren, maar de contracten maken vaak gewag van het verwijderen van natuurlijke snelheidsremmers zoals verkeersdrempels. Bij aanpassingen aan de weginrichting moet bovendien eerst de betrokken firma goedkeuring geven. Omdat dit natuurlijk de wereld op z’n kop is – een fysieke snelheidsremmer remt de snelheid effectief af en bij een trajectcontrole is

dat niet zeker – en we vinden dat de overheid het beheer en zeggenschap over het publieke domein zelf in handen moet houden, hebben we de Minister van Binnenlands Bestuur (B. Somers) verzocht om eerst verder onderzoek te doen. De lokale overheden hebben we tevens aangemaand om te wachten met deze contracten totdat er meer duidelijk zou komen.

De coalitie van 30

De Voetgangersbeweging en haar deelwerkingen sluiten zich aan bij de zogenaamde 'coalitie van 30'. Samen met heel wat andere partien ijveren we voor een structurele zone 30 in de bebouwde kom. Dit ten goede van de verkeersveiligheid en -leefbaarheid.

Wegversparring

Tijdens de kerstperiode worden kerstbomen vaak op de stoep geplaatst. Hierdoor creëren zij grote hinder voor minder mobiele personen. De Voetgangersbeweging stuurde een perscommunique en ontwikkelde en social media-campagen om dit probleem aan te kaarten ten aanzien van de lokale overheden. Het ad hoc afzagen en voor enkele weken plaatsne van kerstbomen in de publieke ruimte kan bovendien wel gezellig overkomen (we denken dat er andere en betere aternatieven hiervoor zijn), maar moeten we niet anders omgaan met bomen (in de openbare ruimte)?
Jan Vilain schreef hierover een opiniestuk.

Figuur 3: Onze standpunten in de media en op sociale media

Figuur 4: Resultaat Lama Wachtebeke

2.3 Co-creatieve begeleidingstrajecten

De Voetgangersbeweging begeleidt telkjaar een aantal steden, gemeenten en scholen bij de herinrichting van een stukje (semi-) openbare ruimte. De begeleiding gebeurt aan de hand van de LaMA methodiek. LaMA staat voor Laboratoria Mobiele Alternatieven. Het is een uitgewerkte en geteste methode om met burgers op zoek te gaan naar creatieve oplossingen rond mobiliteit. Naast mobiliteit heeft de Voetgangersbeweging telkens ook aandacht voor groen, ontmoeting en beweging. Deze vier aspecten vormen de basis voor de Visie Schoolomgeving 2.0 van het Octopusplan.

2.3.1 Wachtebeke: 'Even uit de Vaart'

Het project 'Even uit de vaart: kindvriendelijke schoolomgeving aan de Langelede' won de Verkeersveiligheidsprijs 2021! Die jaarlijkse prijs, die wordt georganiseerd door de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV), is een onderscheiding voor concrete projecten die door hun vernieuwende aanpak wezenlijk bijdragen aan de verkeersveiligheid in Vlaanderen.

Vlaams minister van Mobiliteit Lydia Peeters maakte de winnaar bekend tijdens de openingszitting van het online Vlaams Congres Verkeersveiligheid. De winnaar werd door de online congresdeelnemers gekozen uit drie genomineerden die een vakjury eerder had geselecteerd uit 19 kandidaten: "Allemaal VIB", "Samenleven in het verkeer" en "Even uit de vaart", drie lokale projecten uit respectievelijk Brasschaat, Gent en Wachtebeke.

Gedurende het schooljaar 2019-2020 begeleidde de Voetgangersbeweging de gemeente Wachtebeke bij de herinrichting van de schoolomgeving aan de Langeledeschool.

Ondanks haar landelijke ligging leidden de piekuren aan de Langeledeschool tot drukke en onveilige situaties en stond de schoolomgeving vooral in het teken van de auto. Leerlingen, (groot-)ouders, het buurtcomité en het schoolteam gingen daarom samen aan de slag met de Voetgangersbeweging, de gemeente en de provincie om een kindvriendelijke schoolomgeving te ontwerpen met ruimte voor duurzame mobiliteit, groen, beweging en ontmoeting. Er kwamen bloembakken tegen foutparkeren, een fietsstraat, een fietsenstalling voor ouders, een kleurrijk zebrapad en extra zitruimte aan het water. Hiernaast plaatste de gemeente ook avontuurlijke speeltuigen en maakte de school een groot stuk van de parking vrij voor een fijne ontmoetingsruimte in de vorm van een boot, een verwijzing naar de vroegere scheepvaart op de Langelede.

Bekijk het campagnefilmpje vande Voetgangersbeweging: https://youtu.be/r3Y5PC_I3KU

Bekijk het campagnefilmpje van de VSV: https://youtu.be/s70ytmTnTEA

2.3.2 Heusden-Zolder: een omstreden knip in Bolderberg

De gemeente Heusden-Zolder voerde als testopstelling een knip in, in een woonwijk in Bolderberg. Dit om het vele sluipverkeer in één van de straten tegen te gaan. De maatregel kon echter op heel wat tegenstand van bewoners uit omliggende straten rekenen. Om de gemoederen te bedaren en tot een gedragen oplossing te komen, schakelde de gemeente de hulp in van de Voetgangersbeweging. Aan de hand van de LaMA methodiek werden een aantal alternatieve oplossingen bedacht en getest. De gemeente maakte bovendien werk van het ontwerpen van een veilige oversteekplaats voor fietsers over de drukke Zandstraat.

Door de coronamaatregelen werd de evaluatie uitgesteld omdat het niet mogelijk was om fysiek samen te komen. Begin 2021 werd beslist om de evaluatie digitaal te laten doorgaan. Er was opnieuw een grote opkomst en de genomen maatregelen werden positief geëvalueerd.

2.3.3 Wevelgem: een uitgebreide fietszone

Samen met de gemeente Wevelgem, startte de Voetgangersbeweging een co-creatietraject in de omgeving van kleuter- en lagere school De Gulleboom. Het doel was een veilige en aangename schoolomgeving voor jong en oud. De ideeën uit de co-creatiesessies werden getest in het begin van schooljaar 2021-2022.

Omwille van de coronamaatregelen ging de eerste co-creatiesessie digitaal door. Een primeur! Via het online platform Miro konden de deelnemers hun ideeën delen en samenwerken in groepen. De tweede sessie ging ter plaatse door.

Er werd uiteindelijk gekozen voor de invoering van een fietszone in heel het centrum van Gullegem. Er kwam een aangepast parkeerregime in de straat van de school om meer ruimte te geven aan fietsers en bloembakken om het geheel op te fleuren en foutparkeren tegen te gaan. Parkeren op afstand werd gestimuleerd en de gemeente plaatste high-five palen om mensen extra aan te moedigen. De ingrepen werden positief geëvalueerd.

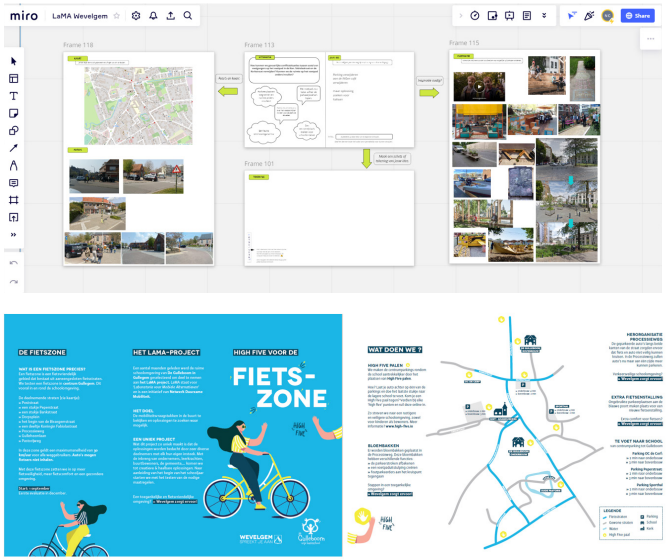

Figuur 5: Resultaat Lama Wevelgem © Gemeente Wevelgem

2.3.4 HOGENT: Campus Schoonmeersen

Eind 2021 werd een begeleidingstraject met HOGENT opgestart. Het project wordt ondersteund door de Provincie Oost-Vlaanderen.
Tijdens dit traject wordt de mobiliteit op campus Schoonmeersen onder de loep genomen. Ondanks haar gunstige ligging en vlotte bereikbaarheid te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer, wordt de buitenruimte er nog te veel bepaald door de doorstroom en aanwezigheid van wagens. Samen met studenten, onderwijzers, medewerkers en andere gebruikers, wordt op zoek gegaan naar manieren om actieve vervoerswijzen te stimuleren en te faciliteren. Daarnaast wordt er gekeken hoe er meer beleving, kleur en biodiversiteit gecreëerd kan worden op de campus.

De co-creatieve sessies vinden plaats begin 2022. De resultaten die daaruit voorvloeien zullen getest worden aan het begin van het academiejaar 2022-2023.

Figuur 6: Terreinbezoek Campus Hoogmeersen

Figuur 7: Terreinbezoek Campus Hoogmeersen

3. INFOPUNT PUBLIEKE RUIMTE

© FREDERIK BEYENS

Infopunt Publieke Ruimte 13

3.1 Organisatie en doelstellingen 14
3.2 Projecten in eigen beheer 16
3.2.1 Congres en Forum Publieke Ruimte 16
3.2.2 Prijs Publieke Ruimte 2021 en Publieksprijs Publieke Ruimte 2021 17
3.2.3 Project Force 17
3.2.4 Mobipunten – Hoppinpunten 18
3.2.5 Campagne Zomerstraten 18
3.2.6 Publicaties 19
3.2.7 Communicatie 20
3.2.8 Databank Publieke Ruimte 22
3.3 Opdrachten voor derden 23
3.3.1 Zilveren Linten 23
3.3.2 Ontwerpwijzer Hoppinpunten 24
3.3.3 Opmaak verantwoordingsnota's VVR Leuven 24
3.3.4 Ondersteuning en opmaak Hoppin voor Stad Leuven 24
3.3.5 Ondersteuning bij ontwerp Hoppinpunten Pajottenland 26
3.3.6 Verover de straat 27
3.3.7 Voetgangersnetwerken en combimobiliteit 28
3.3.8 Representatie en ondersteuning externe adviesorganen 28
3.4 Ledennetwerk 29
3.4.1 Ambassadeurs Publieke Ruimte 29
3.4.2 Lidmaatschap voor gemeenten 29
3.4.3 Lidmaatschap Partner Publieke Ruimte 29

Figuur 8: Kwaliteit in de publieke ruimte © AG VESPA, Bart Gosselin

infopunt PUBLIEKE RUIMTE
congres & forum PUBLIEKE RUIMTE
ledennetwerk PUBLIEKE RUIMTE
prijs PUBLIEKE RUIMTE
themadag PUBLIEKE RUIMTE
databank PUBLIEKE RUIMTE
lidgemeenten PUBLIEKE RUIMTE
partners PUBLIEKE RUIMTE
ambassadeurs PUBLIEKE RUIMTE
tijdschrift PUBLIEKE RUIMTE
projectwerking PUBLIEKE RUIMTE
praktijkboek PUBLIEKE RUIMTE

3.1 Organisatie en doelstellingen

Infopunt Publieke Ruimte maakt deel uit van de Voetgangersbeweging vzw (VGB) en is het aanspreekpunt voor iedereen die professioneel of beleidsmatig betrokken is bij planning, ontwerp, inrichting en beheer van openbare ruimten, evenals burgers die vanuit hun persoonlijke belangstelling of buurtwerking bezig zijn met openbare ruimte. Infopunt Publieke Ruimte heeft een eigen missie, kaderend binnen de missie van de VGB: Infopunt Publieke Ruimte is ambassadeur en pleitbezorger voor meer (verblijfs-)kwaliteit in de openbare ruimte. Om de boodschap voor meer kwaliteit in de openbare ruimte zo breed mogelijk bekend te maken, werkt Infopunt Publieke Ruimte op vier fronten: projectwerking, vorming, adviesverlening en sensibilisatie.

Projectwerking

- Ontwikkelen en uitwerken van projecten en concepten voor (voetgangers) mobiliteit en openbare ruimte (bv. Mobipunten, voetgangersnetwerken, Zilveren Linten, ...)
- Ondersteunen van bovenlokale en lokale beleidsinitiatieven rond mobiliteit en openbare ruimte (bv. LaMA, ...)

Vorming

- Publicaties
  - o Praktijkboek Publieke Ruimte (jaarlijks)
  - o Tijdschrift publieke ruimte/cahier espace public (driemaandelijks)
  - o Thematische publicaties (ad hoc)
  - o Online Databank Publieke Ruimte
- Vormingsaanbod
  - o Congres en Forum Publieke Ruimte (jaarlijks)
  - o Themadag Publieke Ruimte: reeks studiedagen of studienamiddagen, aansluitend bij de dossiers van het tijdschrift publieke ruimte
  - o Coproducties met andere (vak)organisaties
  - o Lezingen of gastcolleges op vormingsinitiatieven en studiedagen van derden.

Advies

- Begeleiden van planprocessen voor de (her)inrichting van openbare ruimte
- Onderzoeks- en ondersteuningsopdrachten voor derden
- Deelname aan jury's, stuurgroepen, klankbordgroepen, begeleidingscommissies enz.

Sensibilisatie

- Organisatie en uitreiking Prijs Publieke Ruimte (jaarlijks)
- Netwerkactiviteiten voor publieke en private sector in functie van sensibilisatie rond kwaliteitsvolle publieke ruimten
- Bilateraal overleg met beleidsverantwoordelijken op lokaal en bovenlokaal niveau

Figuur 9: Hoppinzuil te Vilvoorde

3.2 Projecten in eigen beheer

3.2.1 Congres en Forum Publieke Ruimte

Het Congres & Forum Publieke Ruimte werd in 2021 door de coronabeperkingen voor de tweede maal online georganiseerd. Gespreid over 11, 18, 25 mei en 1 juni vonden vier live studio-uitzendingen plaats in samenwerking met de opleiding audiovisuele technieken van de Karel de Grotehogeschool. Congresthema's waren 'veerkrachtige ruimten', 'veranderende mobiliteit', 'sociaal inclusieve en gezonde ruimten' en een slotdag met uitreiking van de Prijs Publieke Ruimte. Jan Vilain werd in zijn rol van presentator in elke uitzending vergezeld van een andere studiogast die deskundige inbreng gaf bij elk thema. Tijdens de slotdag verzorgde prof. Sabine Knierbein (Technische Universiteit Wenen) de keynote en overhandigde burgemeester De Clercq (Gent) de sleutel van de gaststad aan schepen Marinower (Antwerpen).

Figuur 10 & 11: De studio tijdens de online editie van Congres en Forum Publieke ruimte

3.2.2 Prijs Publieke Ruimte 2021 en Publieksprijs Publieke Ruimte 2021

Infopunt Publieke Ruimte is initiatiefnemer van de Prijs Publieke Ruimte, die in 2021 voor de veertiende keer werd uitgereikt. Met de prijs brengt Infopunt Publieke Ruimte kwaliteitsvolle publieke ruimte projecten in Vlaanderen en Brussel onder de aandacht en worden bouwheren beloond voor hun initiatief. De prijs Publieke Ruimte is bedoeld om bouwheren en gemeentebesturen te stimuleren om werk te maken van kwaliteitsvolle en duurzame openbare ruimten.

Aan de prijsuitreiking gaat een projectoproep vooraf waarbij zowel bouwheren als ontwerpers één of meerdere projecten kunnen inzenden. Een vakjury onder voorzitterschap van Infopunt Publieke Ruimte selecteert een aantal inzendingen voor publicatie in het praktijkboek 'Publieke Ruimte'. In 2021 werden 41 projecten ingezonden, waarvan er 28 werden opgenomen in het praktijkboek. Voor het eerst werd de onderscheiding uitgereikt in twee categorieën: stedelijke projecten en landelijke projecten. De onderscheiding voor stedelijke ging naar de stad Tongeren en de Vlaamse Milieumaatschappij voor de herinrichting van stadspark De Motten en de openlegging van de Jeker. De gemeente Bonheiden en Aquafin wonnen de prijs voor landelijke projecten met de herinrichting van de dorpskern van Rijmenam.

Om de betrokkenheid van de inwoners van de genomineerde gemeenten te verhogen, werd voor de vierde keer ook de Publieksprijs Publieke Ruimte uitgereikt. Via een online stemformulier kon het brede publiek zijn voorkeur geven. Gent ging aan de haal met de Publieksprijs Publieke Ruimte voor de heraanleg van het Drongenplein en Oude Abdrijstraat.

Figuur 12: De winnaars in 2021

Figuur 13: Force in actie

3.2.3 Project Force

FORCE creëert samen met lokale besturen kwalitatieve en laagdrempelige beweegplekken op buurtniveau. Tijdens de coronapandemie bleek de nood aan kwalitatieve ruimte met groenzones, ontmoetingsplaatsen en beweeginfrastructuur hoog. Bewegen was nog nooit zo belangrijk. Het versterkt ons immuunsysteem en zorgt voor fysiek en mentaal welbevinden. Het project FORCE baseert zich op calisthenics, een opkomende sport waarbij je traint met je eigen lichaamsgewicht en een minimum aan toestellen. Het voordeel van de sport is dat je alleen of in groep traint, als beginner of gevorderde en het een prima aanvulling is voor andere sporten. Het openluchtpark is gratis en open voor iedereen. Groepslessen aan het park, gericht naar niet–sportieve of kwetsbare doelgroepen, bevorderen sociale inclusie en samenhorigheid.

Het project startte in het voorjaar in de gemeenten Laarne, Meerhout, Beersel, Borsbeek, Essen, Geetbets en Machelen-Diegem. Gemeenten die starten kunnen rekenen op een online stappenplan, een actiepakket en een kwalitatief en uitgebreid calesthenicspark.

Figuur 14: Concepttekening mobipunt

3.2.4 Mobipunten -– Hoppinpunten

Een mobipunt is een herkenbare plek met een divers aanbod aan vervoersmogelijkheden. Deze vervoersmodi zijn op elkaar afgestemd en worden bij voorkeur aangevuld met extra diensten. Het mobipunt wordt ruimtelijk ook optimaal georganiseerd. Doel van de mobipunten is de combimobiliteit te faciliteren: de toegang tot en overstap tussen de verschillende vervoersmogelijkheden. Mensen krijgen via mobipunten een alternatief mobiliteitsaanbod op maat en zijn daardoor minder afhankelijk van het bezit van een eigen wagen.

In samenwerking met Autodelen.net en Taxistop ontwikkelde Infopunt Publieke Ruimte met steun van de Vlaamse overheid een aanpak rond mobipunten. Samen richten deze organisaties inmiddels Mobipunt vzw op. Deze organisatie heeft tot doel de Vlaamse Overheid maar ook steden en gemeenten te ondersteunen bij de uitbouw van een kwalitatief netwerk van mobipunten.

3.2.5 Campagne Zomerstraten

In de Coronazomer van 2020 waren nagenoeg alle evenementen verboden, reizen werd afgeraden. Dat betekende dat vele mensen een zomer thuis zouden blijven. Om de zomer toch een leuke schwung te geven bedachten we de campagne ‘Zomerstraten’. We motiveerden buurten en straten om na te denken over de buurtkwaliteit en diverse initiatieven op touw te zetten. We werkten samen met Vlaanderen Feest! In 2021 werden gemeenten opnieuw uitgenodigd om aan te sluiten bij de Zomerstraatcampagne.

Figuur 15: Zomerstraat in Zelzate © Joke Gevers

3.2.6 Publicaties

Praktijkboek Publieke Ruimte 2021

Het praktijkboek Publieke Ruimte is een jaarlijkse uitgave van Infopunt Publieke Ruimte. De veertiende editie verscheen in 2021 naar aanleiding van het Congres Publieke Ruimte.

Tijdschrift Publieke Ruimte / Cahier Espace Public

In 2021 rolde de tiende jaargang van het driemaandelijkse 'tijdschrift publieke ruimte' / 'cahier espace public' van de persen. Het vakblad verschijnt in twee taalversies (Nederlands en Frans). Naast vaste rubrieken komt in elk nummer een thematisch dossier aan bod. In 2021 waren dit de dossiers: 'Grote werven', 'De sociale dimensie van publieke ruimte', 'Landelijke kernen' en 'Contemplatieve ruimten'. Met de thema's geeft het tijdschrift meer duiding aan de hefboomfunctie die de publieke ruimte kan vervullen voor andere beleidsdomeinen. Infopunt Publieke Ruimte wil beleidsmakers duidelijk maken dat investeren in publieke ruimte heel wat meerwaarde kan opleveren. Het tijdschrift is gericht op kennisuitwisseling op gebied van publieke ruimte tussen Vlaanderen, Brussel en Wallonië. De Nederlandstalige editie verschijnt in een oplage van ongeveer 1.600 stuks, de Franstalige editie telt ongeveer 800 stuks. Het tijdschrift wordt standaard verspreid naar alle gemeentebesturen in België, hogere overheden, het ledennetwerk van Infopunt Publieke Ruimte en abonnees. De Franstalige redactie gebeurt door Maison de l'Urbanité asbl dat tevens instaat voor de kostendekking van de Franstalige oplage.

Figuur 16: Overzicht Tijdschrift Publieke Ruimte 2021

Figuur 17: Cover Praktijkboek 2021

3.2.7 Communicatie

Infopunt Publieke Ruimte beschikt over heel wat online en offline communicatiekanalen. De website van Infopunt Publieke Ruimte (www.publiekeruimte.info) is een belangrijk communicatiekanaal. Naast eigen nieuws en documentatie bevat de website project- en productbesprekingen, een overzicht van het ledennetwerk, vacatures, aankondigingen van studiedagen en evenementen, contactgegevens van organisaties en ondernemingen uit de sector enz. Infopunt Publieke Ruimte ontvangt zeer geregeld aanvragen van derden om nieuws via de website bekend te maken. Naast de website communiceert Infopunt Publieke Ruimte ook via de nieuwsbrief en sociale media (twitter, facebook en linkedIn).

Figuur 18: Website Publieke Ruimte

Website: www.publiekeruimte.info Inzichten 2021	
Unieke bezoekers op jaarbasis	11.363
Aantal weergaven op jaarbasis	24.874
Gemiddeld aantal bezoekers op maandbasis	+/- 946
Gemiddeld aantal weergaven op maandbasis	+/- 2072
Hoogste aantal in september	+/- 3.000 weergaven +/- 1000 unieke bezoekers +/- 33 per dag
Referrers	- Zoekmachines – 4.541 - Social media (FB-LinkedIn) – 700 - Congressite – 300

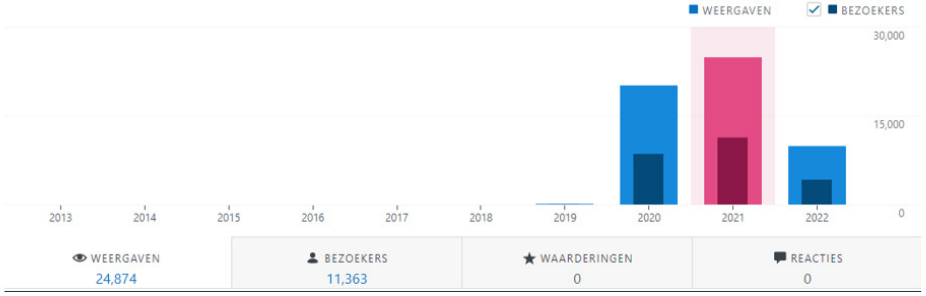

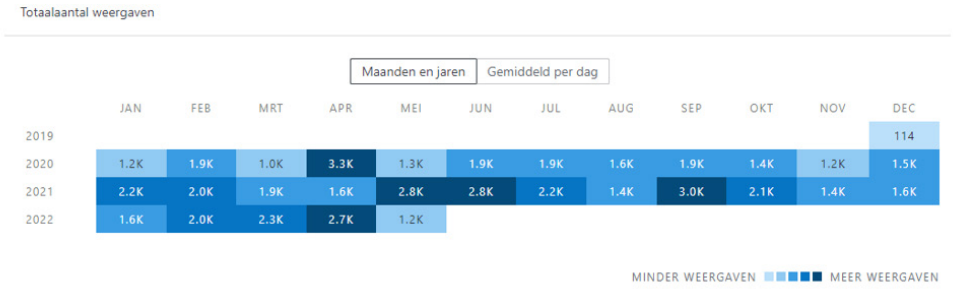

Website: www.congrespubliekeruimte.info Inzichten 2021	
Unieke bezoekers op jaarbasis	13.185
Aantal weergaven op jaarbasis	41.881
Gemiddeld aantal bezoekers op maandbasis	+/- 1098
Gemiddeld aantal weergaven op maandbasis	+/- 3490
Hoogste aantal in mei	+/- 27.700 weergaven +/- 8249 unieke bezoekers +/- 894 per dag
Referrers	- Social media – 6.000 - Zokekmachines – 1.500

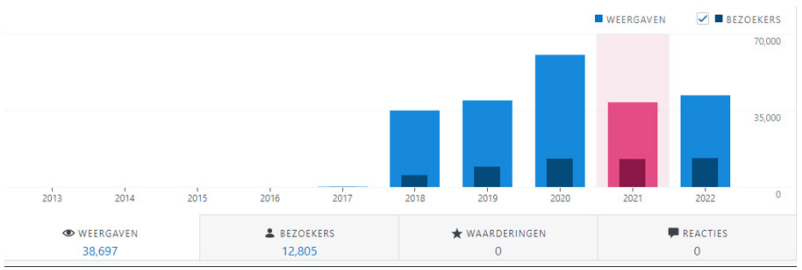

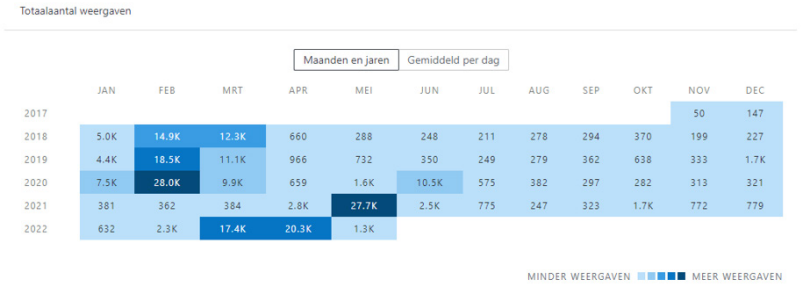

Nieuwsbrief Infopunt Publieke Ruimte Inzichten 2021	
Abonnees	10.214
Aantal / jaar	+/- 10
Openingsratio	+/- 26,5% (gemiddeld non-profit)
Doorklikratio	+/- 5,6 % (gemiddeld non-profit)

Sociale Media Inzichten 2021	
Aantal volgers	673
Bereik FB pagina	35.566
Aantal berichten gepost	46

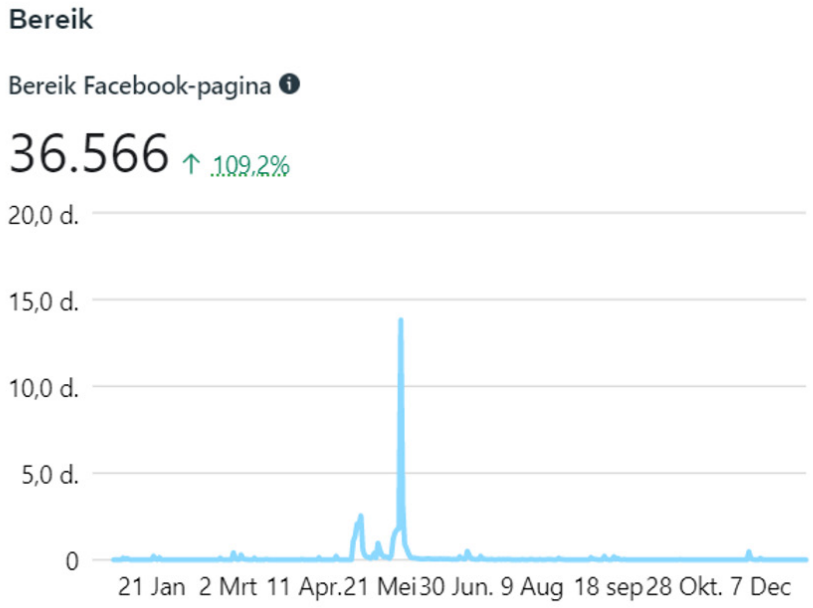

LinkedIn pagina (nieuw) Publieke Ruimte: 515 volgers
Twitter: 508 volgers

3.2.8 Databank Publieke Ruimte

De Databank Publieke Ruimte bevat alle projecten die sinds 2008 in de praktijkboeken Publieke Ruimte zijn verschenen. De databank bestaat uit diverse projectcategorieën (straten en pleinen, parken en groengebieden, bedrijventerreinen, recreatiezones enz.). Via diverse zoekfuncties kan de gebruiker op een eenvoudige manier diverse projecten raadplegen. Verder bevat de databank productnieuws en een selectie van de artikels uit het tijdschrift Publieke Ruimte. Alle projectfiches zijn voorzien van een QR-code en url die naar de databank verwijst voor meer achtergrondinformatie over het betreffende project.

databank.publiekeruimte.info

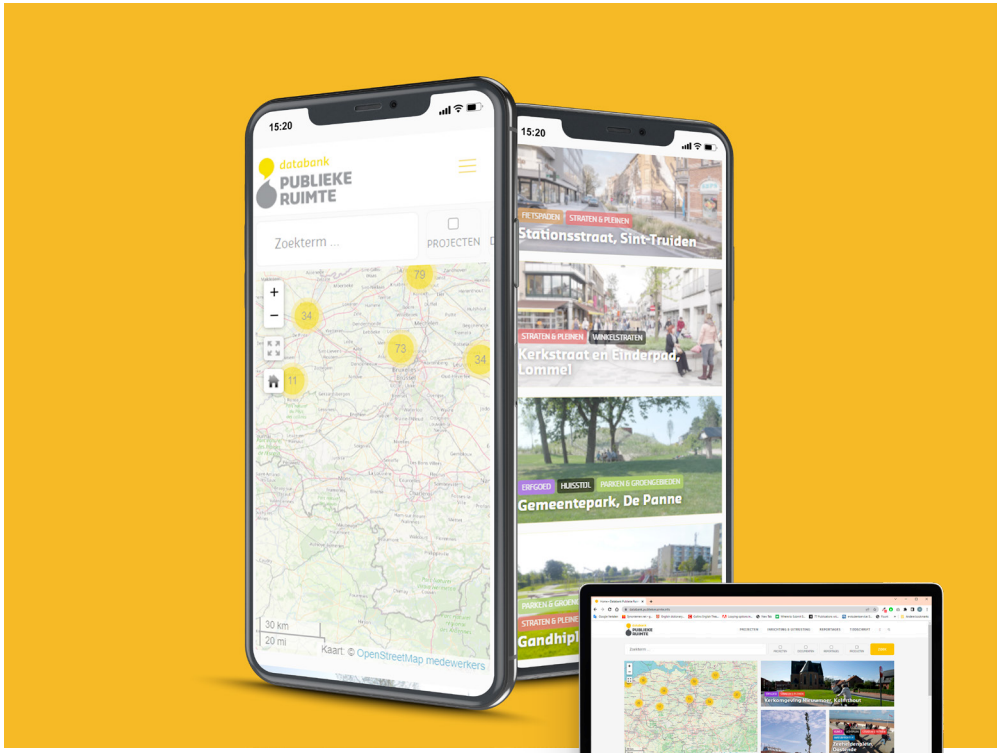

Figuur 19: Website Databank Publieke Ruimte

Website: www.dbpubliekeruimte.info Inzichten 2021	
Unieke bezoekers op jaarbasis	67.323
Aantal weergaven op jaarbasis	128.399
Gemiddeld aantal bezoekers op maandbasis	+/- 5600
Gemiddeld aantal weergaven op maandbasis	+/- 10.699
Hoogste aantal in mei	19.700 weergaven 9167 unieke bezoekers 634 per dag
Referrers	- Zoekmachines – 66.000 - Congressite – 7.430

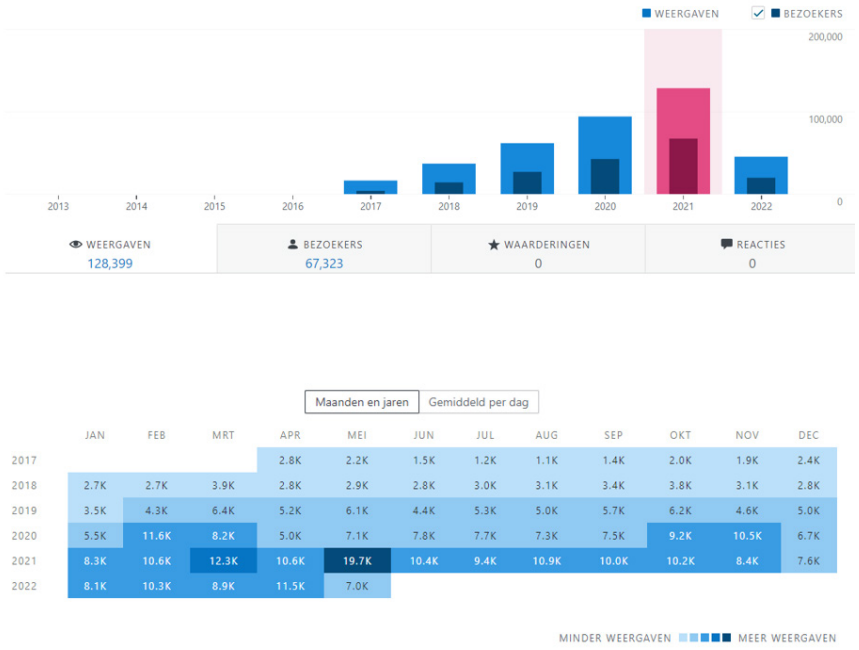

3.3 Opdrachten voor derden

3.3.1 Zilveren Linten

Het district Antwerpen wenst tijdens deze legislatuur een aantal trajecten in het openbaar domein te ontwikkelen met een verhoogde gebruiksvriendelijkheid voor oudere voetgangers. Het districtsbestuur gaf opdracht aan Infopunt Publieke Ruimte/Voetgangersbeweging vzw om twee zones in het stadscentrum te onderzoeken en aanbevelingen op te stellen voor een meer seniorenvriendelijke publieke ruimte. Het project draagt de campagnenaam 'Zilveren Linten'.

Zilveren Linten zijn korte, veilige routes, specifiek aangepast voor de verplaatsing van senioren. Daarbij gaat bijzondere aandacht naar de optimalisatie van verplaatsingen rondom belangrijke bestemmingen voor dagelijkse voorzieningen en andere locaties met een verhoogde aantrekkingskracht voor ouderen.

De voorstudie van Infopunt Publieke Ruimte focust op de Universiteitsbuurt en de omgeving rondom Den Bell. In beide zones bevinden zich specifieke voorzieningen voor senioren zoals een dienstencentrum, een woonzorgcentrum of een private zorginstelling, maar in het rapport is ook aandacht voor thuiswonende ouderen. In overleg met de seniorenraad en de stadsdiensten werden aanbevelingen opgesteld waarmee het districtsbestuur aan de slag gaat. Naast verkeerstechnische ingrepen en aanpassingen in functie van toegankelijkheid gaat ook veel aandacht naar het comfort en de belevingswaarde van de publieke ruimte. Zo zijn locaties voor extra zitbanken en vergroening onderzocht en werden beweegroutes uitgestippeld voor een dagelijkse wandeling.

Het rapport is te downloaden op de website van het district Antwerpen:
https://www.antwerpen.be/info/602d2042693582d06d63051b/zilveren-linten-een-actieplan-voor-gebruiksvriendelijke-wandelroutes-voor-senioren

Figuur 20: Begin december 2021 stelde de Voetgangersbeweging het project voor op de "POLIS Conference" in Göteborg, Zweden

3.3.2 Ontwerpwijzer Hoppinpunten

In samenwerking met Mobipunt vzw, Mpact en Autodelen.net schreef de Voetgangersbeweging mee aan de Ontwerpwijzer Hoppinpunten. Het ontwikkelen van de Ontwerpwijzer gebeurde in opdracht van de Vlaamse administratie Wegen en Verkeer (AWV). Een belangrijk deel van de ontwerpwijzer omvat de richtlijnen voor het ontwerpen van de voetgangersinfrastructuur. Vanuit onze visie hebben we invulling gegeven aan de meer omvattende benadering omtrent de plaats van de voetganger in de publieke ruimte. Zodoende zijn er buiten de meer rigide richtlijnen omtrent algemene toegankelijkheid van Hoppinpunten eveneens meer sturende richtlijnen en inspirerende aandachtspunten opgenomen die lokale besturen moeten helpen om bij de aanleg van hoppinpunten het bredere plaatje van de publieke ruimte te zien. De publicatie bestaat uit zogenaamde themafiches en inschalingsfiches. De themafiches beschrijven mer algemeen de essentieële thema's die op een Hoppinpunt naar voor komen (bv. toegankejkheid, deelmobiliteit, edm.) terwijl de inschalingsfiches specifiek ingaan op de essentiële en gewenste optionele diensten op de verschillende types Hoppinpunten.

De eerste en de laatste twee zogenoemde themafiches (toegankelijkheid en voetgangersvoorzieingen) werden zijn door ons opgemaakt. Ook de lay-out van de hele publicatie werd door de Voetgangersbeweging opgemaakt.

Figuur 21: Cover Ontwerpwijzer Hoppinpunten

3.3.3 Opmaak verantwoordingsnota's VVR Leuven

In onder aanneming van Arcadis werkte de Voetgangersbeweging voor de vervoersregio Leuven unieke verantwoordelingnota's uit voor de Hoppinpunten van de vervoerregio. Het deel van de voetgangersbeweging bestond hieruit voornamelijk om voor 12 gemeente van hun Hoppinpunt een schets te maken. Waarbij de verschillende mobiliteitsdiensten werden ingetekend.

Figuur 22: Schets Hoppinpunt Tielt-Wingene Gemeentehuis

3.3.4 Ondersteuning en opmaak Hoppin voor Stad Leuven

De Stad Leuven had een ambitieus plan om 46 Hoppinpunten te creëren op hun grondgebied. Met de deelwerking Infopunt Publieke Ruimte ondersteunden we de Stad Leuven met de uitwerking en ontwikkeling van zogenaamde Hoppinzuilen als herkenningspunt. Er werden verschillende types zuilen ontwikkeld op maat van de schaal van het betreffende Hoppinpunt. Bi de belangrijkste Hoppinpunten worden deze zuilen via een interactief toucscreen voorzien van realtime informatie.

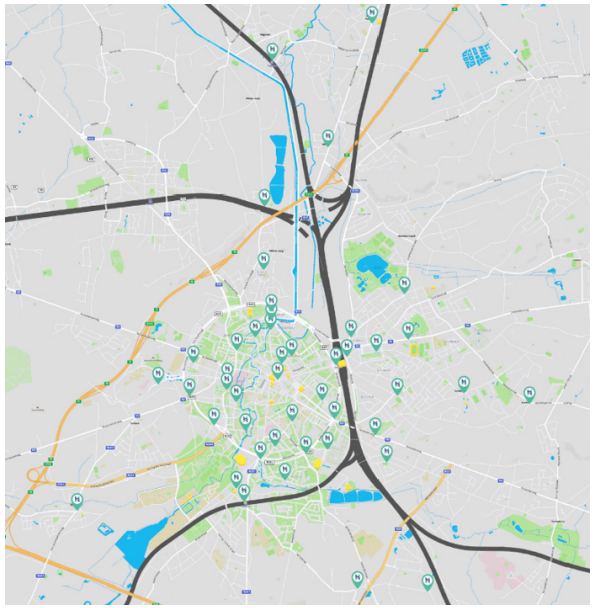

Figuur 23: Overzichtskaart Hoppinpunten Leuven

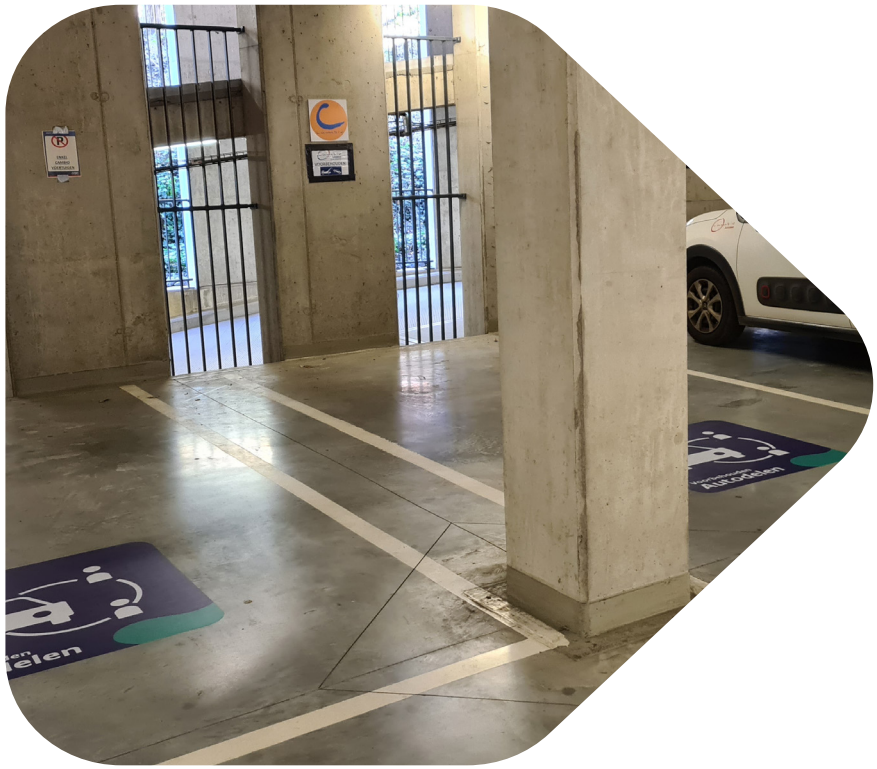

Figuur 24 en 25: Hoppinpunten Leuven

Figuur 26: Ontwerpvoorstel Hoppinpunt Pepingen

3.3.5 Ondersteuning bij ontwerp Hoppinpunten Pajottenland

'Pajotse Mobipunten' is een LEADER-project in samenwerking met Klimaatpunt, Avansa Halle-Vilvoorde, Innovatiesteunpunt, Autodelen.net, Mobipunt vzw en zes Pajotse gemeentebesturen: Galmaarden, Lennik, Gooik, Roosdaal, Pepingen en Herne. Het doel is om zes kwalitatieve Mobipunten (Hoppinpunten) te realiseren. Naast de fysieke plek waar vervoersmogelijkheden samenkomen willen we van het Mobipunt (Hoppinpunt) ook een levendige plek maken met meer verschillende extra's zoals een wachtruimte, lockers, ontharding, ...

Infopunt Publieke Ruimte heeft onderzocht welke mobiliteitsopties gewenst zijn en met een plaatsbezoek bekeken hoe deze kunnen worden ingepland in de site. Hiervoor is een conceptontwerp opgemaakt met bijhorende visualisaties. Deze zijn met de partners en gemeenten besproken en verfijnd.

Figuur 27: Ontwerpvoorstel Hoppinpunt Roosdaal

3.3.6 Verover de straat

In 2021 ging het project Verover de Straat van start. Voor dit project slaan Autodelen.net en Infopunt Publieke Ruimte de handen in elkaar. Het project wordt gesteund door Stad Leuven.

Het opzet van 'Verover de Straat' is om het aantal auto's in woonstraten te doen dalen door bewoners te laten kennismaken met autodelen en fietsdelen. Tegelijkertijd wordt getest of er iets leuks gedaan kan worden met de vrijgemaakte parkeerruimte. Samen met bewoners maakt Verover de Straat straten groener, gezonder, gezelliger, veiliger en kindvriendelijker!

In de zomer van 2021 ging het Verover de Straat team op bezoek in meerdere straten tijdens buurtfeesten en speelstraten om bewoners warm te maken voor het project. Bewoners konden van het moment gebruik maken om een elektrische deelwagen of bakfiets te testen.

In 2022 krijgen de deelnemende straten de kans om samen met buren een stukje parkeerruimte anders in te vullen: meer groen, een petanquebaan, speelruimte, zitbanken of hangmatten, … . Valt de make-over in de smaak? Dan kan de herinrichting een permanent karakter krijgen.

Het project werd begin december 2021 voorgesteld op het POLIS Conference in Göteborg, Zweden.

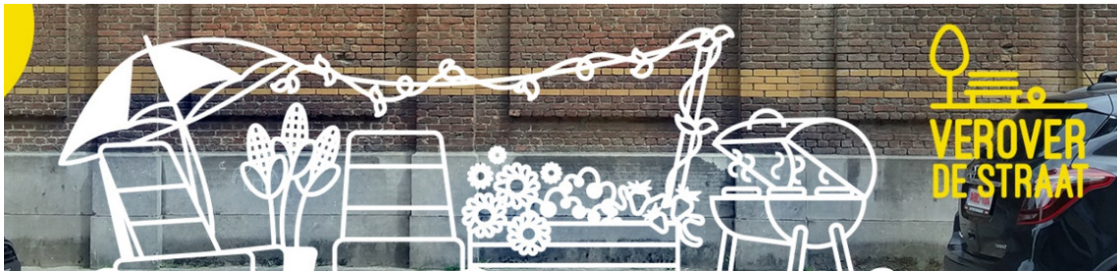

Figuur 28: Campagnebeeld Verover de Straat

Figuur 29 Links: Sfeerbeeld Verover de Straat Leuven
Figuur 30 Rechts: Presentatie verover de straat POLIS

3.3.7 Voetgangersnetwerken en combimobiliteit

Infopunt Publieke Ruimte ontving van Departement Mobiliteit en Openbare Werken een projectsubsidie voor het project 'Voetgangersnetwerken en combimobiliteit'. Doel van het project is een aanpak ontwikkelen ter ondersteuning van lokale besturen om voetgangersnetwerken te realiseren in synergie met de (te ontwikkelen) mobipunten. Omdat de voetganger de verbinding vormt tussen de verschillende mobiliteitsvormen enerzijds en de buurt rondom het Hoppinpunt best goed begaanbaar is voor voetgangers, is het nodig dat een grote nadruk op de voetganger komt te liggen. In de mobiliteitsplannen van de vervoerregio's komen voetgangersnetwerken echter niet meteen aan bod. Om die reden is het belangrijk om aanvullend een methodiek te ontwikkelen.

Er wordt gestart vanuit een belangrijk (mobiliteits)knooppunt dat zijn eigen bedieningsgebied heeft. Afhankelijk van de grootte en de ligging van het knooppunt, is het bedieningsgebied groter of kleiner. Het bedieningsgebied is het netwerk waarbinnen de voetganger zich zal verplaatsen van en naar het knooppunt. De publieke ruimte binnen dit netwerk moet voldoen aan alle vereisten voor een vlotte, veilige en aangename verplaatsing. Door het opstellen van een handboek proberen we lokale besturen hier in bij te staan.

Bij het evalueren van het voetgangersnetwerk worden de volgende kenmerken bekeken:

- Kwaliteitsvolle looproute
- Voorzieningen in het netwerk
- Veiligheid
- Belevingswaarde
- Onderhoud en handhaving

Figuur X: Bedieningsgebied

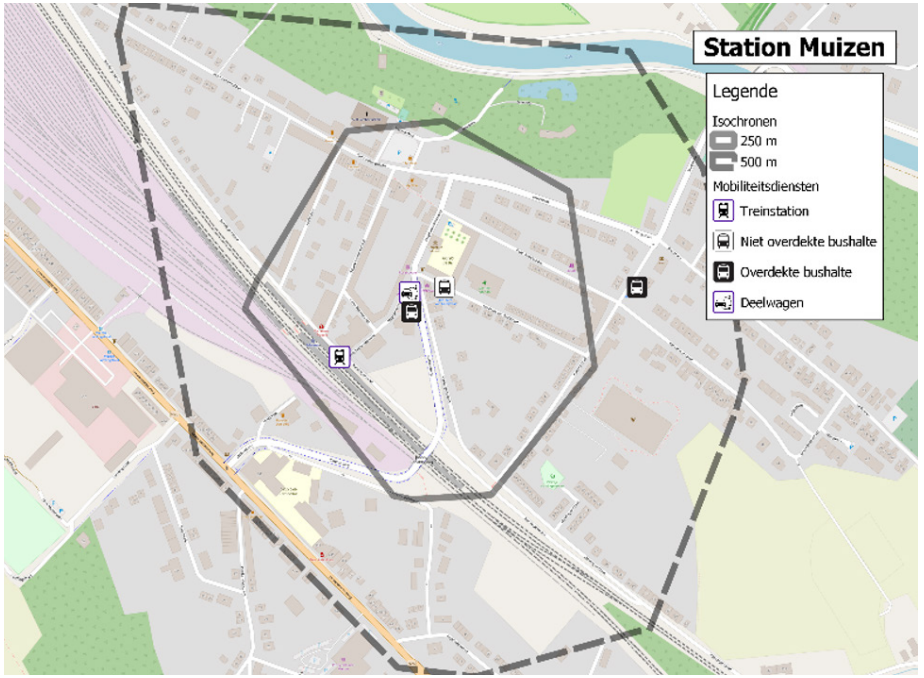

3.3.8 Representatie en ondersteuning externe adviesorganen

Infopunt Publieke Ruimte maakt(e) als deskundige deel uit van een aantal adviesorganen en woonde in 2021 regelmatig overlegmomenten bij:

- Klankbordgroep Vademecum Natuurtechniek, Agentschap Wegen en Verkeer
- Advies verkeerslichtenregeling, Agentschap Wegen en Verkeer
- Overleg met Breekijzer vzw, organisatie die zich inzet voor ontharding
- Jury FEBE Elements Awards
- Stuurgroep Leefbuurten, Team Vlaams Bouwmeester en Fietsberaad
- Stuurgroep Voedselomgevingen, Departement Omgeving

Jan Vilain was in 2021 vaste columnist voor het vakblad Groencontact en schreef voor het vakblad Ruimte (VRP) een recensie over het boek 'Loop!' van Annemieke Molster.

3.4 Ledennetwerk

Het ledennetwerk van Infopunt Publieke Ruimte bestaat uit overheden, ondernemingen, non-profit organisaties, opleidings- en onderzoeksinstellingen.Samenwerking en dialoog tussen private en openbare sector, tussen lokale en bovenlokale overheden, tussen opdrachtgevers en ontwerpers, tussen gemeentebesturen en burgers is bepalend voor het succes van publieke ruimten. Al deze stakeholders ontmoeten elkaar in het uitgebreide ledennetwerk van Infopunt Publieke Ruimte. Afhankelijk van het soort organisatie, zijn er drie soorten lidmaatschappen.

3.4.1 Ambassadeurs Publieke Ruimte

Ambassadeurs Publieke Ruimte zijn bovenlokale overheden, overheidsinstellingen, beroepsfederaties en grote non-profitorganisaties voor wie kwaliteitsvolle publieke ruimten een belangrijke hefboom zijn om hun doelstellingen te realiseren.

Infopunt Publieke Ruimte heeft negen ambassadeurs: Agentschap Zorg en Gezondheid, Agentschap Wegen en Verkeer, Departement Omgeving, de Vlaamse Landmaatschappij, de Vlaamse Milieumaatschappij, Openbaar groen (VLAM), provincie Oost-Vlaanderen, Febestral en Aquafin.

3.4.2 Lidmaatschap voor gemeenten

Lokale besturen met kwaliteitsvolle publieke ruimte en verkeersveiligheid bovenaan op de beleidsagenda zijn lid van Infopunt Publieke Ruimte. Daarmee geven zij aan hun inwoners het signaal dat ze werk maken van een kwaliteitsvolle en gezonde leefomgeving met verkeersveilige straten, natuur in de buurt, aantrekkelijke speelplekken, een vitale kern, ruimte voor detailhandel en horeca. Lidgemeenten ontvangen voor hun lidmaatschap heel wat voordelen terug o.a. meerdere abonnementen op het tijdschrift Publieke Ruimte, vijf exemplaren van het Praktijkboek, kortingen op vormingsmomenten, actiepakket Doorlopende Straten, enz.

In 2021 werd de gemeente Vorselaar lidgemeente Publieke Ruimte. Infopunt Publieke Ruimte telde op 31 december 2021 46 lidgemeenten.

3.4.3 Lidmaatschap Partner Publieke Ruimte

Publieke Ruimte Partners zijn ondernemingen en organisaties die de boodschap voor meer kwaliteit in de openbare ruimte ondersteunen en een partnerovereenkomst met Infopunt Publieke Ruimte afsluiten. In 2021 mocht Infopunt Publieke Ruimte 2 nieuwe Publieke Ruimte Partners verwelkomen, wat het totaal op 31 december 2021 op 109 partners brengt.

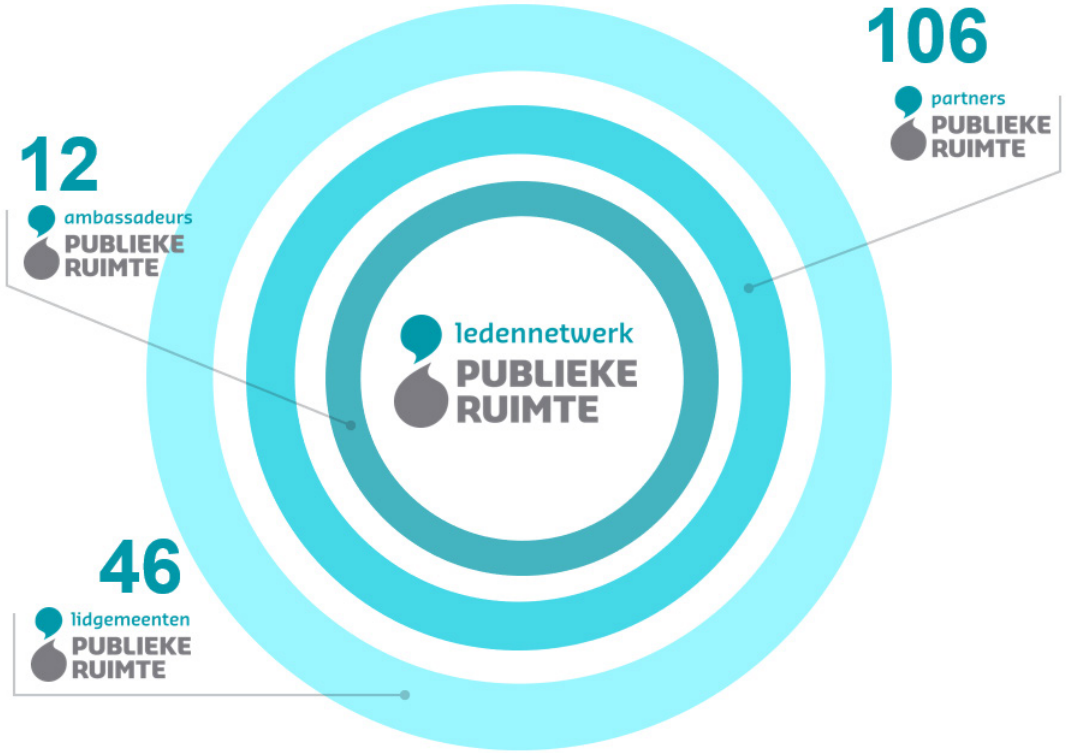

Figuur 31: Overzicht Ledennetwerk

4. OCTOPUSPLAN

Octopusplan **30**

4.1 Organisatie en doelstellingen 31
4.2 Campagnes 31
4.2.1 Strapdag 32
4.2.2 Flitscampagne 34
4.2.3 Verkeerstelling@school 35
4.2.4 Parkourcampagne 36
4.2.5 Paraat voor de schoolstraat 37
4.3 Educatie 37
4.3.1 Octopusverkeersland 37
4.3.2 Praktijksessie dode hoek 37
4.4 Leden 38
4.4.1 Octopusscholen 38
4.4.2 Octopusgemeenten 38
4.5 Begeleiding 39
4.5.1 Routekaarten 39
4.6 Omgeving 39
4.6.1 Samenwerking met gemeente Kortenberg 39
4.6.2 Samenwerking met gemeente Berlare 40
4.6.3 Samenwerking met samenwerkingsverband Neteland 40
4.6.4 Samenwerking met Herenthout 40
4.7 Communicatie 41
4.7.1 www.octopusplan.info 41
4.7.2 Nieuwsbrief 41
4.7.3 Sociale media 41
4.7.4 Helpdesk 42
4.7.5 Andere samenwerkingsverbanden 42
4.7.6 Studiedagen/webinars 42

4.1 Organisatie en doelstellingen

Het Octopusplan is een breed project waarmee de Voetgangersbeweging zich richt naar de jongsten in onze samenleving. Onder het motto 'jong geleerd is oud gedaan' ontwikkelen we jaarlijks campagnes, zetten we in op verkeers- en mobiliteitseducatie en willen we impact hebben op de inrichting van schoolomgevingen vanuit het door ons ontwikkelde concept 'schoolomgeving 2.0'. Om dit te realiseren ondersteunen we lokale besturen bij het realiseren van doelstellingen hieromtrent.

Het Octopusplan heeft vijf kleinere deelwerkingen: campagnes, educatie, leden, begeleiding en omgeving.

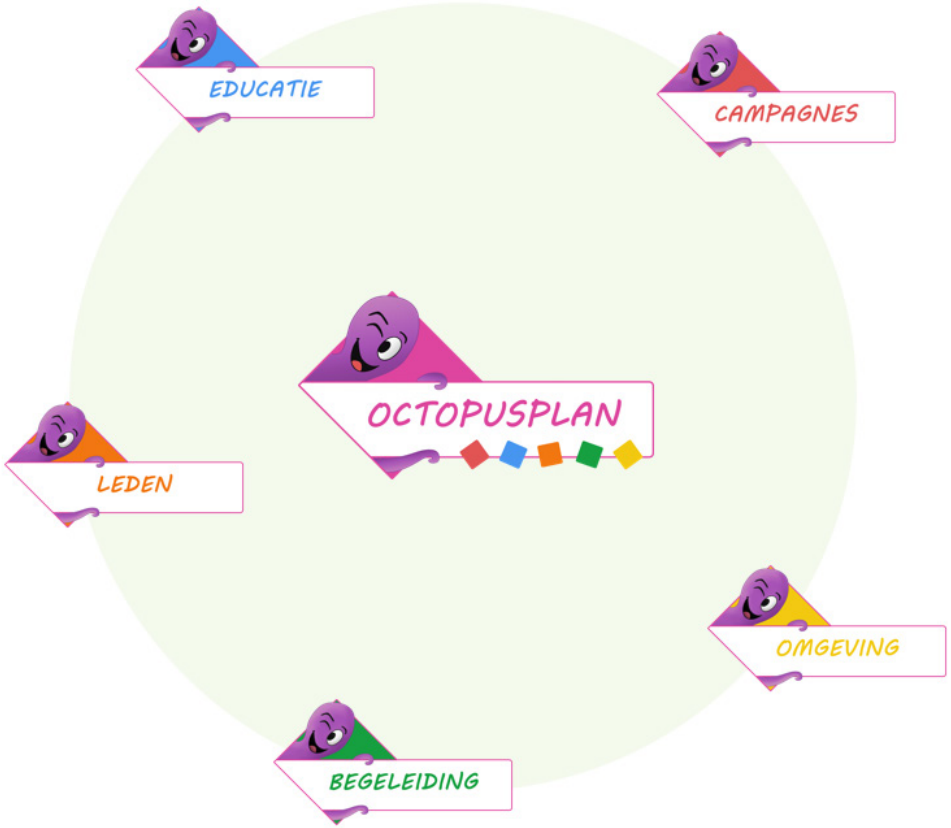

Figuur 32: Overzicht werking

Figuur 33: Overzicht campagnes

4.2 Campagnes

Met de verschillende campagnes tijdens het schooljaar stimuleert en sensibiliseert het Octopusteam leerlingen, schoolteams en (groot)ouders om in te zetten op duurzame mobiliteit van en naar school. Dit uitgangspunt komt in elke campagne terug. Daarnaast leggen we extra accenten zoals meer ruimte voor ontmoeting, beweging en groen in de schoolomgeving zoals ook aan bod komt in de visie 'Schoolomgeving 2.0'.

Het Octopusplan heeft vijf kleinere deelwerkingen: campagnes, educatie, leden, begeleiding en omgeving.

De verschillende campagnes zijn:
- Strapdag
- Flits
- Verkeerstelling
- Parkour

Figuur 34: Strapdag in Zonhoven met aanwezigheid van Minister Lydia Peeters

4.2.1 Strapdag

Het Octopusplan ijvert al verschillende jaren voor meer duurzame mobiliteit naar school. Tijdens de Week van de Mobiliteit staat één dag volledig in het teken van stappen en trappen naar school namelijk de Strapdag. Op die dag roept het Octopusplan alle leerlingen, schoolteams, ouders en grootouders op om te voet of met de fiets naar school te gaan. Op die manier leren kinderen de leuke kanten kennen van duurzaam naar school te gaan. Daarnaast werken ze ook aan hun gezondheid en zijn er veel meer kansen om anderen te ontmoeten en sociaal contact te hebben.
Elke school ontving campagnemateriaal van affiches, banners tot de welbekende Strapbandjes.

Via een grote Strapkaart trachten we steeds ook de campagne in de huiskamer te brengen. Op die manier willen we (groot)ouders aanmoedigen om meer in te zetten op duurzame mobiliteit van en naar school.

De Strapdag in 2021 ging door op vrijdag 17 september en was toe aan de 15e editie. Daarom kreeg die dag een extra feestelijk kleedje. De campagne stond in het teken van het WK Wielrennen dat in 2021 doorging in België. Het thema die dag was 'Iedereen Strapkampioen!'

Straplied

Traditiegetrouw is er een Straplied, voor deze editie gemaakt door Theater Tieret met aandacht voor het Wereldkampioenschap Wielrennen.

Dit is te beluisteren en de choreografie te bekijken via: www.youtube.com/watch?v=7Q_wWNOZPnU

WK Strapopdrachten

Elk jaar geven we de scholen verschillende mogelijkheden om hun Strapdag in te kleden. Voor deze editie zorgden we voor 15 opdrachten, deels op sportief vlak en deels op creatief vlak. Op die manier vond elke school zijn gading:

- Pimp je fiets in WK stijl
- Maak een aankomstboog
- Ontwerp het coolste wielershirt
- Versier jezelf en je school in het WK thema
- Organiseer een kampioenenontbijt
- Maak de grootste WK vlag
- Maak een WK kunstwerk
- Straplied op een originele manier
- Strapreis rond de wereld
- Dagelijkse WK opwarming
- WK ontdekkingstocht
- Spring op verschillende WK woorden
- Maak de langste fietsenketting
- Fietsen in de lucht
- Wie is de beste WK slak op de fiets

Figuur 36: Voorbeelden van opdrachten voor de Strapdag – www.octopusplan.info/wk-strapopdrachten

Figuur 35: Strapopdrachten in Drongen ©Drongen Trekt aan de Bel

Wedstrijd Strapdag

Door het insturen van foto's/filmmateriaal over één of meerdere opdrachten konden scholen meedoen aan de Strapwedstrijd.
Vanuit de scholen kwamen een 200 tal inzendingen binnen. Voor de individuele wedstrijd stuurden ruim 11.000 ouders/leerlingen een oplossing door van het Strapraadsel.

Ondersteuning

Voor deze editie van de Strapdag kreeg het Octopusplan ondersteuning van MOEV en Sport Vlaanderen. Dat resulteerde in het mee opmaken van de opdrachten en het voorzien van prijzen.

Pers

In de pers werd de Strapdag goed opgepikt zowel via VRT als via de regionale tv zenders. Er verscheen 38x een artikel in de geschreven pers.

4.2.2 Flitscampagne

Flits is de wintercampagne waarbij we ouders en leerlingen in de donkere periode van het jaar aanmoedigen om te voet of met de fiets naar school te gaan. Actief verplaatsen is gezond, milieuvriendelijk, beter voor het klimaat, goedkoop en draagt bij tot een veilige schoolomgeving. Kinderen vinden het in de winter ook leuk om te strappen. Op die manier zitten ze fris en monter in de klas. Daarnaast gaat er ook aandacht naar zichtbaarheid zoals fietsverlichting en fluomateriaal.

Ook hier ontvangen scholen campagnemateriaal gaande van een schoolposter, affiches tot een persoonlijke Flitskaart met een prijsvraag en een doe opdracht.

Leerlingen verdienen vier stickerdelen voor hun Flitskaart via controles van hun vervoerswijze naar school en 3 schoolopdrachten. De leerlingen sparen niet individueel maar op schoolniveau. Zodra tegen de krokusvakantie de 4 stickers zijn bedeeld, kunnen de leerlingen meedoen aan de Flitswedstrijd. Ook scholen komen in aanmerking voor mooie prijzen als ze een toffe Flitsfoto posten.

De Flitscampagne start steeds na de herfstvakantie en eindigde dit schooljaar op vrijdag 25 februari 2022 vlak voor de krokusvakantie.

Flitsteams

Als vanouds stuurden we een 30-tal Flitsteams op stap. In 2020 was dit niet mogelijk omwille van de Coronaproblematiek. Elk team ontving een doos met verschillende gadgets die ze verdeelden onder kinderen die te voet of met de fiets naar school kwamen.

Figuur 37: Flitsteam in actie in Dilsen-Stokkem

Figuur 38: Beeld Straatvinken

4.2.3 Verkeerstelling@school

Het Octopusplan ijvert al verschillende jaren voor meer duurzaam verkeer naar school en daarnaast willen we via de visie 'Schoolomgeving 2.0' meer werk maken van een veilige en kindvriendelijke schoolomgeving die aanzet tot meer stappen en trappen.

Om de mogelijke modal shift naar meer duurzaam verkeer te monitoren werkt het Octopusplan sinds 2021 samen met Straatvinken. Hierbij gaan scholen ook het verkeer tellen ter hoogte van de schoolpoort of op een schoolroute in de buurt.

Straatvinken beperkte zich tot 1 uur op donderdag 20 mei.
Het Octopusplan stuurde naar alle Octopusscholen de vraag om in de week van 17 tot en met 21 mei het verkeer te tellen gedurende een half uur bij het begin en einde van de schooldag, telkens een kwartier voor en na de schoolbel.

Dat resulteerde in 25 tellingen.
Dit burgerwetenschapsproject van de Ringland Academie, UAntwerpen en HIVA-KU Leuven is opgezet om de noodzakelijke modal shift naar duurzamer verkeer op te volgen.

Ook de resultaten van de tellingen in de buurt van de schoolpoorten werden geanalyseerd. Op deze manier kan een school/gemeente de verschuivingen in de modal shift waarnemen.

4.2.4 Parkourcampagne

Dit is de laatste campagne in een schooljaar. Hier staat beweging centraal van en naar school en tijdens de schooluren.
De volgende thema's komen aan bod:

Springen

Evenwicht

Kracht

Uithouding

En dat alles op de tonen van de eerste Parkourmove - www.octopusplan.info/parkourmove/

Via het materialenpakket dat Octopusscholen jaarlijks ontvangen bij de start van het nieuwe schooljaar ontvingen scholen een Parkourposter, enkele affiches en beweeggidsen per graad. Voor leerkrachten is er weinig of geen voorbereidingstijd nodig waardoor deze campagne zeer laagdrempelig is.

Figuur 39: De parkourcampagne op sociale media

4.2.5 Paraat voor de schoolstraat

In 2018 deed de toenmalige minister van onderwijs Crevits naar aanleiding van een studie over de luchtkwaliteit[1] in en rond scholen een oproep om overal in Vlaanderen van start te gaan met schoolstraten. Het Octopusplan zette mee de schouders hieronder wat resulteerde in de website www.paraatvoordeschoolstraat.be en verschillende info sessies in samenwerking met de Vlaams Stichting Verkeerskunde over gans Vlaanderen.

De website is in beheer van het Octopusplan. deze wordt nog steeds frequent geconsulteerd en ook de helpsdesk krijgt geregeld vragen over oa de werking, de signalisatie, ...

[1]www.greenpeace.org/belgium/nl/rapport/1399/mijn-lucht-mijn-school/

4.3 Educatie

Via deze pijler komt het Octopusplan in de klas zowel via een fysieke lesmethode als digitaal via het platform.

4.3.1 Octopusverkeersland

Het digitale platform www.octopusverkeersland.info blijft een vast waarde in het lidmaatschap Octopusschool. Verder is er nog steeds jaarlijks een verkoop van de lesmethode op papier.

Figuur 40: Screenshot lesomgeving 1ste graad

4.3.1 Octopusverkeersland

Het digitale platform www.octopusverkeersland.info blijft een vast waarde in het lidmaatschap Octopusschool. Verder is er nog steeds jaarlijks een verkoop van de lesmethode op papier.

4.3.2 Praktijksessie dode hoek

Sinds 2012 is er een samenwerking met VEOLIA (tot half 2022 SUEZ) om voor 20 scholen van het basisonderwijs en meer bepaald voor de derde graad een Dode Hoeksessie te voorzien.

In 2021 konden we terug met de sessies van start gaan na de Coronaperiode. Om mogelijke coronamaatregelen zoveel mogelijk te vermijden besliste het Octopusteam in samenspraak met VEOLIA om steeds buiten te blijven aan de vrachtwagen. Leerkrachten bereiden de sessie aan de hand van materiaal dat hen op voorhand werd bezorgd zoals een uitgebreide presentatie.

Figuur 41: Een klas aan de vrachtwagen

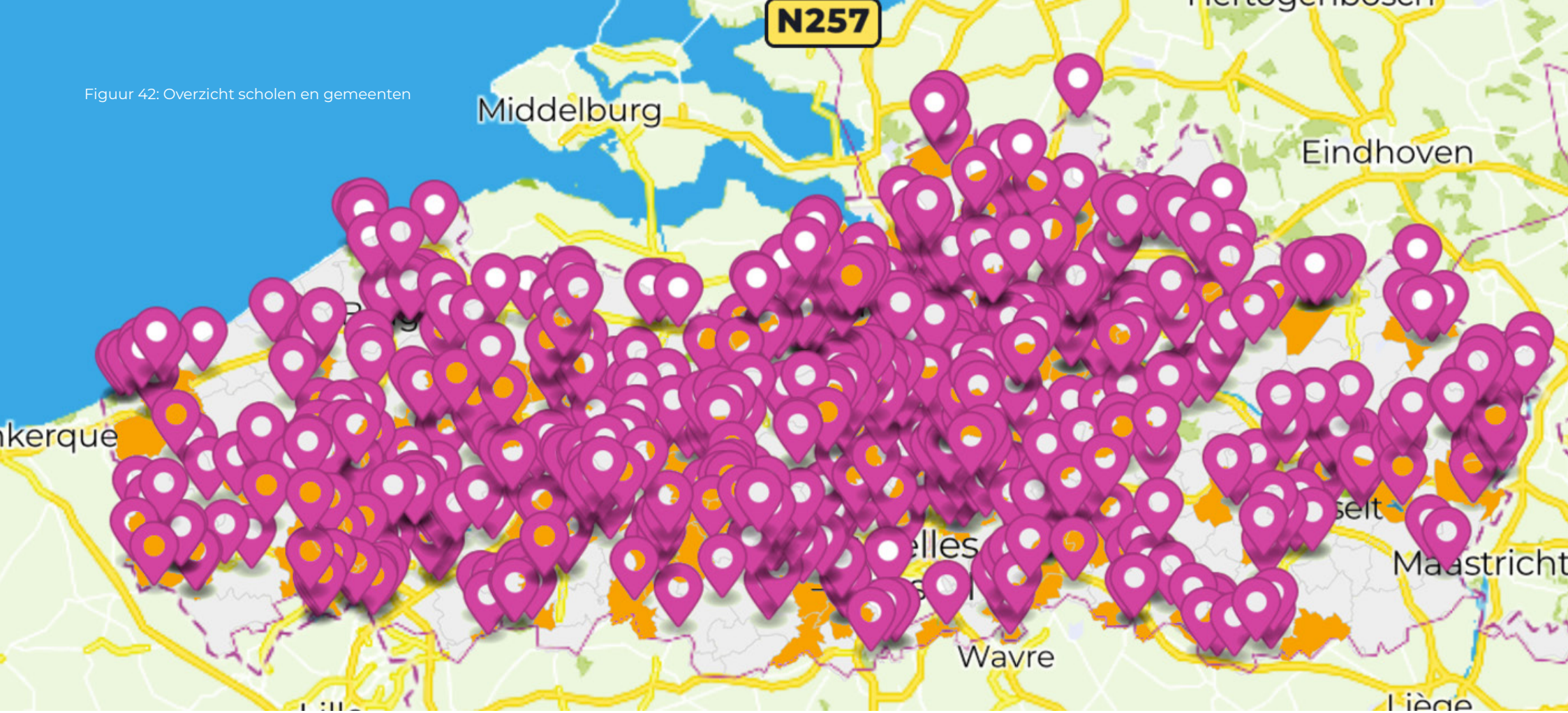

Figuur 42: Overzicht scholen en gemeenten

4.4 Leden

Het Octopusplan hanteert sinds verschillende jaren 2 vormen van lidmaatschappen namelijk Octopusscholen en – gemeenten.
Het netwerk breidt zich jaar na jaar uit waardoor het Octopusplan steeds meer een vaste waarde is in Vlaanderen.

4.4.1 Octopusscholen

Ook in 2021 was het netwerk aan Octopuscholen groot, 1500 scholen.
Deze scholen ontvingen traditiegetrouw bij de start van het nieuwe schooljaar hun pakket met materialen voor de drie campagnes:

- Strapdag
- Flits
- Parkour

4.4.2 Octopusgemeenten

Bij heel wat gemeentebesturen staan kindvriendelijke en veilige schoolomgevingen hoog op de agenda. Getuigen daarvan zijn de 163 Octopusgemeenten die inschreven voor 2021.

4.5 Begeleiding

Het Octopusplan begeleidt scholen en gemeentebesturen bij allerhande processen zoals het opstarten van een verkeerswerkgroep met als doelstelling het verbeteren van de dialoog tussen de betrokken actoren zoals oa scholen, gemeente en politie, het opstellen van actiepunten rond mobiliteit, handhaving, educatie en infrastructuur en het effectief uitwerken van deze punten op korte en lange termijn.

Het Octopusplan begeleidt bij:

- Advisering Schoolomgeving
- Het opmaken van schoolroutekaarten per schoolvestiging.
- Het opmaken van een schoolvervoerplan per schoolvestiging
- Cocreatie – kinderparticipatie voor de inrichting van de schoolomgeving en -routes
- Begeleiding bij de opstart van verkeerseducatieve routes
- Procesbegeleiding bij de opstart en testperiode van een schoolstraat

4.5.1 Routekaarten

In 2021 maakte het Octopusteam routekaarten op voor de scholen in de gemeente Berlaar. Hiervoor gebruikten we voor de eerste maal de functie van google my maps. Op die manier kon heel eenvoudig de dienst Mobiliteit vlot aan alle bestanden en konden overlegmomenten digitaal plaatsvinden.

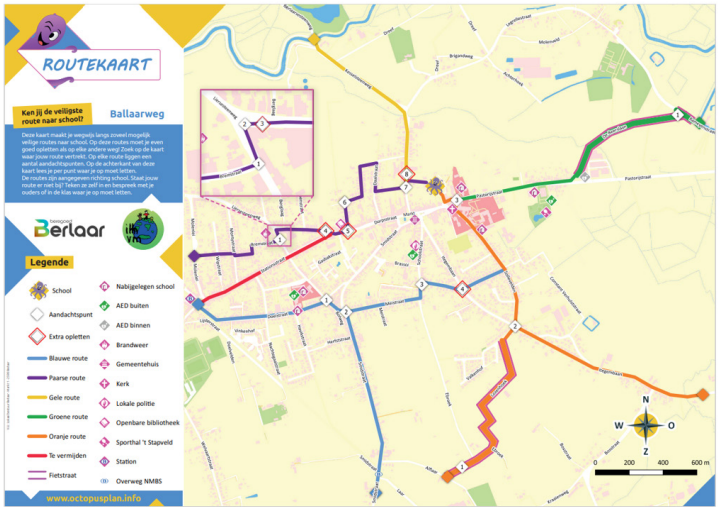

Figuur 43: Voorbeeldroutekaart Berlaar

4.6 Omgeving

Sinds het ontstaan van het Octopusplan in 2005 is er veel vooruitgang geboekt aan menige schoolomgevingen in Vlaanderen. De eerste Octopuspalen verschenen in het straatbeeld bij de invoering van de zone 30 aan schoolomgevingen. De accentpalen hebben enerzijds een signalisatiefunctie en anderzijds een sensibiliserende functie (zone 30). Na meer dan tien jaar lanceerde het Octopusplan de 'Schoolomgeving 2.0'. Omdat de vraagstukken in schoolomgevingen steeds complexer worden, verbreedden we onze aanpak.

In het nieuwe concept is er aandacht voor verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit maar ook voor groen, ontmoeting, beweging, participatie en co-creatie.

Op vlak van co-creatie werkte het Octopusteam mee aan verschillende participatietrajecten in functie van scholen, zie LaMA.

4.6.1 Samenwerking met gemeente Kortenberg

Het Octopusteam werkte adviezen uit voor de schoolomgeving van De Boemerang in Meerbeek.

Ook hier werd gebruik gemaakt van een kaartfunctie om allerhande informatie te verzamelen zoals vervoerswijzen van de leerlingen en knelpunten in de buurt van de school.

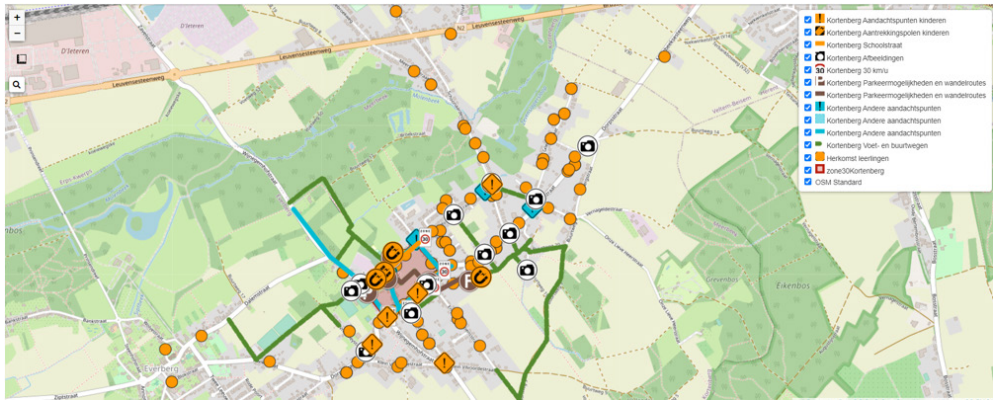

Figuur 44: Screenshot kaart Kortenberg

Figuur 45: Voor en na van situatie in Berlare

4.6.2 Samenwerking met gemeente Berlare

De 5 verschillende schoolomgevingen van Berlare werden bekeken met de bril van 'Schoolomgeving 2.0'. Dat resulteerde in verschillende adviezen en visualisaties zodat scholen/gemeente al een indruk kregen hoe een aangepaste schoolomgeving eruit kan zien.

4.6.3 Samenwerking met samenwerkingsverband Neteland

Dit samenwerkingsverband bestaat uit 5 Kempense gemeenten:

- Herenthout
- Herentals
- Grobbendonk
- Olen
- Vorselaar

Hun vraag aan het Octopusplan is om de randen van alle schoolomgevingen te bekijken en een uniform voorstel uit te werken zodat de herkenbaarheid duidelijk is.

Deze opdracht loopt verder in 2022.

4.6.4 Samenwerking met Herenthout

In Herenthout wil het bestuur van start gaan met schoolstraten bij al hun scholen. Hiervoor namen ze contact op met het Octopusplan om dit proces te begeleiden. Ook deze opdracht loopt verder in 2022.

4.7 Communicatie

4.7.1 Website www.octopusplan.info Inzichten 2021	
Unieke bezoekers op jaarbasis	+/- 56.000
Aantal weergaven op jaarbasis	+/- 239.000
Gemiddeld aantal bezoekers op maandbasis	+/- 4666
Gemiddeld aantal weergaven op maandbasis	+/- 19916
Hoogste aantal in september	+/- 31.979 weergaven

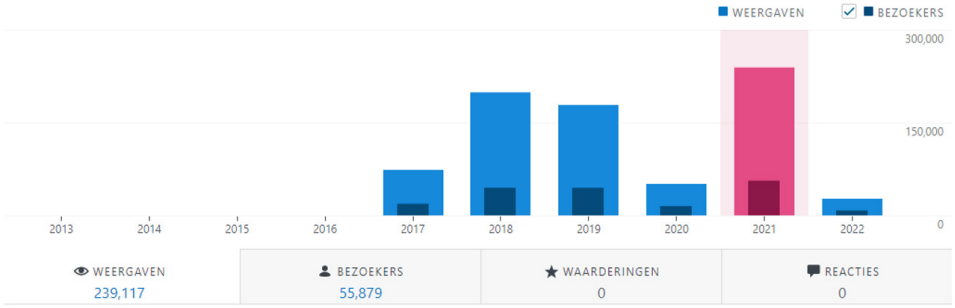

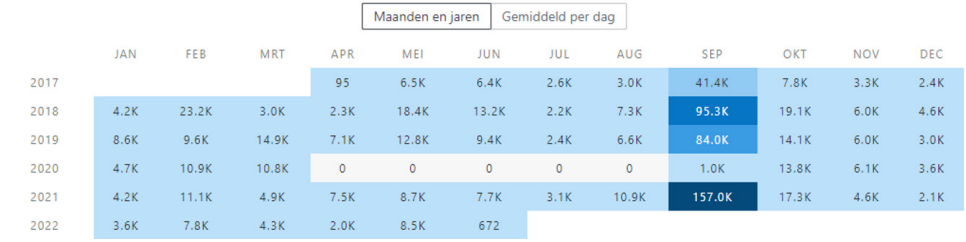

	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2017				95	6.5K	6.4K	2.6K	3.0K	41.4K	7.8K	3.3K	2.4K
2018	4.2K	23.2K	3.0K	2.3K	18.4K	13.2K	2.2K	7.3K	95.3K	19.1K	6.0K	4.6K
2019	8.6K	9.6K	14.9K	7.1K	12.8K	9.4K	2.4K	6.6K	84.0K	14.1K	6.0K	3.0K
2020	4.7K	10.9K	10.8K	0	0	0	0	0	1.0K	13.8K	6.1K	3.6K
2021	4.2K	11.1K	4.9K	7.5K	8.7K	7.7K	3.1K	10.9K	157.0K	17.3K	4.6K	2.1K
2022	3.6K	7.8K	4.3K	2.0K	8.5K	672						

4.7.2 Nieuwsbrief In 2021 verschenen 9 Octopusnieuwsbrieven en verstuurden we +/- 10 direct mailings.	
Abonnees	+/- 20.500
Aantal / jaar	+/- 10
Openingsratio	+/- 36 % (> gemiddeld non-profit)
Doorklikratio	+/- 16 % (> gemiddelde non-profit)

4.7.3 Social media Facebook	
Aantal volgers	673
Bereik FB pagina	107.534
Aantal berichten gepost	37
FB advertenties	12

4.7.3 Social media Instagram (opgestart in 2021)	
Aantal volgers	673
Bereik	35.566
Aantal berichten gepost	31

4.7.3 Social media Youtube	
Abonnees	1640
Straplied 2021 – weergave	+/- 48.000
Sinds ontstaan kanaal 2014	1.083.115 weergaven

4.7.4 Helpdesk

De helpdesk wordt dagelijks zowel telefonisch (03/270 06 30) als via het algemeen mailadres (info@octopusplan.be) gecontacteerd.

4.7.5 Andere samenwerkingsverbanden

Het Octopusplan maakte ook in 2021 voorwerp uit van een partnership tussen Voetgangersbeweging vzw en REM!21 bvba. Daarnaast werd er gebruik gemaakt van de diensten van heel wat externe toeleveranciers.
In 2021 werkte het Octopusteam verder samen met de volgende partijen:

- Wolters-Mabeg (straatmeubilair, overkappingen, ...)
- Geveko Markings (thermoplasten voor de schoolomgeving)
- Abimo/Pelckmans Uitgeverij (verspreiding educatieve materialen)
- Komimo vzw – Netwerk Duurzame Mobiliteit (Week van de Mobiliteit)
- SUEZ (samenwerking praktijksessies Dode Hoek)
- GOODPLANET (samenwerking praktijksessies Dode Hoek in Wallonië)
- Ketnet (redactionele aandacht m.b.t. de Strapdag)
- MOEV
- Sport Vlaanderen

4.7.6 Studiedagen/webinars

- 10/02/2021: Duurzame mobiliteit in een schoolomgeving – ism VRP, BBL, Dirk Lauwers – UA, VGB en Overijse
- 16/03/2021: Online deelname Vlaams Verkeersveiligheidscongres 2021
- 12/05/2021: Aanwezigheid op kennismarkt – Congres Verkeer op school - VSV
- 29/04/2021: Hoe werk ik mee aan een veilige schoolomgeving! - ism Prof Van Outrive – UA – zie www.youtube.com/watch?v=_lo8F-skKIM&t=167s
- 20/05/2021: Modi en netwerken - gastles Voetgangersbeweging bij VIVES – Kortrijk
- 19/10/2021: deelname aan podcast: 'De openbare ruimte en kinderrechten: welke weg slaan we in?' – te beluisteren via keki.mailchimpsites.com

Figuur 46: Samenwerking Wolters Mabeg
© Wolters Mabeg

Meer weten of kon dit jaarverslag u inspireren
tot een initiatief waarin de Voetgangersbeweging
een rol kan spelen?

Laat niet na ons te contacteren:
info@voetgangersbeweging.be
03 270 06 30